

Kamila Rybicka

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

BEZROBOCIE MŁODZIEŻY W POLSCE

Wprowadzenie

Praca dotyczy problemu młodzieży na rynku pracy w Polsce. Ludzie młodzi do 25. roku życia, zgodnie z Ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 r. stanowią jedną z grup osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Zagadnienie to powinno być więc przedmiotem badań zarówno w teorii, jak i praktyce.

Celem pracy jest zobrazowanie sytuacji występującej na badanym obszarze. Z uwagi na to zostały przedstawione dane statystyczne z Głównego Urzędu Statystycznego oraz z raportów Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. Ponadto przeanalizowano stosowną literaturę krajową, m.in. pracę pod redakcją Małgorzaty Szyłko-Skoczny, pt. „Sytuacja młodzieży na rynku pracy w wybranych krajach Europy Środkowej i Wschodniej: raport z badań dla MOP”.

Artykuł wskazuje, że istnieje problem ze znalezieniem pracy przez osoby młode. Wynika to przede wszystkim z uwagi na brak doświadczenia zawodowego oraz przystosowania się do warunków panujących na lokalnych rynkach pracy.

1. Przyczyny i konsekwencje bezrobocia młodzieży

Rynek pracy jest jednym z najlepszych przykładów obszaru, na którym istnieje zjawisko dyskryminacji. Na rynku tym można zauważyć dyskryminację ze względu na płeć, miejsce zamieszkania oraz na wiek osoby bezrobotnej. Problem ten dotyczy zarówno osób starszych, jak i młodzieży.

Bezrobocie młodzieży stanowi jeden z podstawowych problemów badanego obszaru. Zgodnie z Ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 r. do osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy należą:

- bezrobotni poniżej 25. roku życia;
- osoby długotrwale bezrobotne lub po zakończeniu kontraktu socjalnego;
- kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu potomstwa;

- osoby bezrobotne powyżej 50. roku życia;
- osoby bezrobotne, które nie posiadają kwalifikacji zawodowych, bez doświadczenia zawodowego lub też bez wykształcenia średniego;
- osoby bezrobotne, które samotnie wychowują minimum jedno dziecko do 18. roku życia;
- osoby bezrobotne, które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie zdołały podjąć pracy;
- bezrobotni, którzy są niepełnosprawni¹.

Należy sobie zadać pytanie, co wpływa na bezrobocie osób młodych? W literaturze przedmiotu rozróżnia się dwa rodzaje czynników:

- obiektywne – do tej grupy czynników należy zaliczyć m.in. sytuację demograficzną i gospodarczą oraz zmiany strukturalne, a także położenie geograficzne i warunki ekonomiczne przedsiębiorstw. Istotną rolę odgrywa również stan zdrowia oraz typ i poziom wykształcenia;
- subiektywne – do tej grupy należy zaliczyć przede wszystkim stosunek osób młodych do zjawiska bezrobocia oraz ich oczekiwań wobec służb zatrudnienia, jak i władz państwowych. Istotnym zagadnieniem wśród czynników subiektywnych jest poziom aktywności młodzieży na rynku pracy².

Stopa bezrobocia młodzieży w Polsce jest znacznie wyższa niż stopa bezrobocia ogólnego. Do przyczyn takiego stanu rzeczy można zaliczyć przede wszystkim to, że osoby młode wchodzi na rynek pracy pierwszy raz, natomiast osoby dorosłe są zatrudnione bądź też zmieniają pracę. Kolejnym ważnym zagadnieniem przyczyniającym się do takiej sytuacji jest zbyt mała liczba miejsc pracy względem liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy. Trzecim powodem jest wspomniany poziom wiedzy oraz praktyczne przygotowanie do zawodu. Z uwagi na to dostrzega się korzystny wpływ szkół zawodowych na późniejsze poszukiwanie zatrudnienia przez ludzi młodych³.

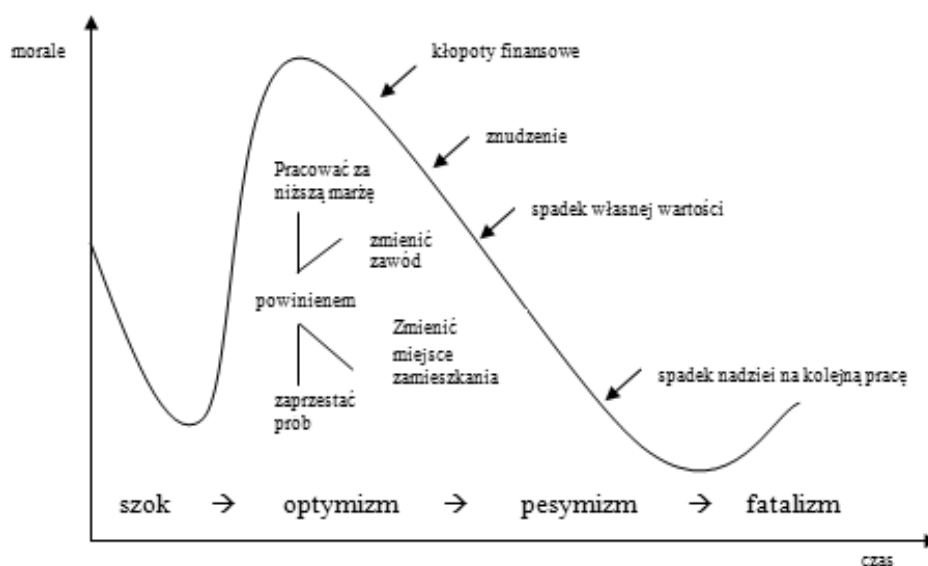
Problem bezrobocia wiąże się z konkretnymi skutkami dla osób bezrobotnych. Konsekwencje te można rozpatrywać biorąc pod uwagę płaszczyznę makroekonomiczną, jak i mikroekonomiczną. Zdaniem M. Kabaja bezrobocie młodzieży powoduje marginalizację społeczną, frustrację oraz różnego rodzaju patologie, takie jak alkoholizm, czy zaniedbywanie innych osób⁴. Na poniższym rysunku przedstawiono konsekwencje społeczne bycia osobą bezrobotną.

¹ Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 r. Dz.U. 2004 r., Nr 99, poz. 1001 z późn. zm.

² Sytuacja młodzieży na rynku pracy w wybranych krajach Europy Środkowej i Wschodniej. Red. M. Szyłko-Skoczny. Dom Wydawniczy ELIPSA, Warszawa 1998, s. 50.

³ Przedsiębiorczość młodzieży: szanse, bariery, perspektywy. Red. J. Merski, K. Piotrkowski. WSE, Warszawa 2003, s. 10.

⁴ Ibid., s. 7.

Rys. 1. Społeczne skutki bezrobocia

Źródło: M. Szyłko-Skoczny: Bezrobocie jako kwestia społeczna. IPiSS, Warszawa 1987, s. 30.

Wraz z upływem czasu społeczne skutki bezrobocia, odczuwane przez osoby borykające się z tym problemem są coraz większe. Na podstawie rys. 1 można zauważyć, iż osoby pozostające bez pracy przechodzą przez cztery fazy: szok, optymizm, pesymizm oraz fatalizm. Pierwsza z nich jest związana z momentem utraty pracy. Kolejna faza to optymizm, który jest wynikiem nadziei bezrobotnego na szybkie znalezienie pracy. W momencie kiedy wcześniejsze, optymistyczne przekonania nie uzyskują odzwierciedlenia w rzeczywistości, bezrobotny przechodzi w fazę pesymizmu. Jest to związane z występowaniem depresji, z przekonaniem o obniżeniu własnej wartości oraz z utratą nadziei na znalezienie pracy. Kolejnym etapem jest fatalizm. Bezrobotny przyzwyczaja się do zaistniałej sytuacji i traci motywację do dalszych poszukiwań.

Poza konsekwencjami społecznymi rozróżnia się także konsekwencje ekonomiczne. Można do nich zaliczyć m.in. niewykorzystanie umiejętności i kompetencji osób pozostających bez pracy oraz potrzebę wypłat zasiłków dla bezrobotnych. Skutkiem tego są zmniejszone dochody oraz zwiększone wydatki z budżetu państwa⁵. Konsekwencją ekonomiczną dla osoby bezrobotnej jest z kolei pogorszenie jej sytuacji finansowej, a co za tym idzie obniżenie statusu materialnego oraz wycofanie społeczne⁶.

⁵ M. Wojdyło-Preisner: Profilowanie bezrobotnych jako metoda przeciwdziałania długookresowemu bezrobociu. Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2009, s. 26-27.

⁶ Ibid., s. 27.

Jak widać, zarówno powodów, jak i konsekwencji bezrobocia młodzieży jest wiele. Należy więc zwracać szczególną uwagę na rozwiązanie tego problemu, by ludzie nie byli narażeni na działanie jego negatywnych skutków.

2. Badanie rozwoju rynku pracy w Polsce

W projekcie zaprezentowano sytuację młodzieży na rynku pracy w szesnastu województwach. Pod uwagę wzięto takie mierniki, jak: procentowa zmiana liczby zarejestrowanych bezrobotnych do 12 miesięcy od ukończenia nauki w porównaniu z poprzednim rokiem, wskaźnik zatrudnienia, procentowy udział bezrobotnych do 25. roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych, liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy oraz osoby bezrobotne pozostające bez pracy powyżej 6 miesięcy.

Dane liczbowe wykorzystane w artykule pochodzą z Głównego Urzędu Statystycznego oraz z raportów Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. Do badania pobrano dane z 2012 r. Zaprezentowana analiza oraz informacje w niej zawarte jednoznacznie podnoszą stan wiedzy osoby zajmującej się tym obszarem rynku pracy.

W badaniu, z uwagi na pewnego rodzaju stereotypy dotyczące badanego obszaru, przyjęto dwie hipotezy mówiące o odrębności poszczególnych województw. Pierwsza z nich mówi o negatywnej odrębności województwa warmińsko-mazurskiego, natomiast druga o istnieniu jednorodnego obiektu Polski Wschodniej (zgodnie z programem Rozwój Polski Wschodniej, w jej skład wchodzi województwa: warmińsko-mazurskie, podlaskie, świętokrzyskie, lubelskie i podkarpackie).

Na podstawie wyżej wymienionych czynników został oszacowany taksonomiczny miernik rozwoju (TMR), który daje obraz sytuacji, w jakiej znajdują się ludzie młodzi na rynku pracy. Po standaryzacji przyjętych zmiennych, określono wzorzec rozwoju, który jest abstrakcyjnym punktem W_0 o współrzędnych:

$$W_0 = [z_{01}, z_{02}, z_{03}, z_{04}, z_{05}].$$

Do wyznaczenia konkretnych wartości punktu W_0 wykorzystuje się następującą relację:

$$z_{0j} = \begin{cases} \max (z_{ij}), & \text{dla } j \in S \\ \min (z_{ij}), & \text{dla } j \in D \end{cases}$$

gdzie:

S – zbiór stymulant,

D – zbiór destymulant.

W ten sposób otrzymano współrzędne abstrakcyjnego punktu W_0 , które zamieszczono w tab. 1.

Tabela 1

Wartość wzorców rozwoju

Zmienna diagnostyczna	Zmienna zestandaryzowana	Wartość wzorca rozwoju
Wzrost/spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych do 12 m-cy od ukończenia nauki w porównaniu z poprzednim rokiem [%]	z_{01}	-1.994185
Wskaźnik zatrudnienia	z_{02}	1.588418
Procentowy udział bezrobotnych do 25 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych	z_{03}	-1.521297
Liczba bezrobotnych zarejestrowanych	z_{04}	-1.557066
Bezrobotni pozostający bez pracy dłużej niż 6 miesięcy	z_{05}	-1.666493

W kolejnym etapie badania przeprowadzono wyliczenia odległości poszczególnych obiektów od wzorca rozwoju. W tym celu wykorzystano formułę odległości euklidesowej, daną wzorem:

$$d_{i0} = \sqrt{\sum_{j=1}^k (z_{ij} - z_{0j})^2}$$

($i = 1, 2, \dots, m$) ($j = 1, 2, \dots, k$)

gdzie:

k – liczba zmiennych,

m – liczba obiektów,

z_{ij} – normalizowana wartość i -tego obiektu i j -tej zmiennej,

z_{0j} – znormalizowana wartość wzorca dla j -tej zmiennej.

Odległość obiektów od wzorca rozwoju przedstawia tab. 2.

Tabela 2

Odległość od wzorca rozwoju

Województwo	D
1	2
Dolnośląskie	2,327478
Kujawsko-Pomorskie	4,699769
Lubelskie	5,467332
Lubuskie	2,905116
Łódzkie	4,330423
Małopolskie	5,394425
Mazowieckie	5,657978
Opolskie	1,610973
Podkarpackie	6,148882

cd. tabeli 2

1	2
Podlaskie	4,581458
Pomorskie	3,462262
Śląskie	3,044971
Świętokrzyskie	3,867600
Warmińsko-Mazurskie	5,756878
Wielkopolskie	3,716047
Zachodniopomorskie	2,998362

Po ustaleniu odległości o wzorca rozwoju wyliczono taksonomiczny miernik rozwoju, przyjmujący wartości (0,1), dany wzorem:

$$z_i = 1 - \frac{d_{i0}}{d_0}$$

gdzie:

$$d_0 = \bar{d}_0 + 2S_0$$

$$\bar{d}_0 = \frac{1}{m} \sum_{i=1}^m d_{i0}$$

$$S_0 = \sqrt{\frac{1}{m} \sum_{i=1}^m (d_{i0} - \bar{d}_0)^2}$$

Wysoka wartość oznacza, że obiekt znajduje się bliżej wzorca. Wyniki posortowanego miernika przedstawia tab. 3.

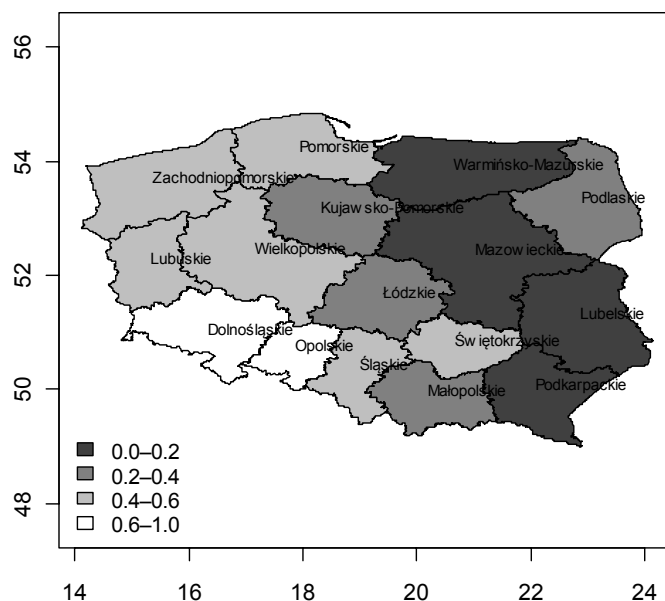
Tabela 3

Wartość taksonomicznego miernika rozwoju (TMR)

Województwo	TMR
Opolskie	0,76374758
Dolnośląskie	0,65867061
Lubuskie	0,57395894
Zachodniopomorskie	0,56028420
Śląskie	0,55344893
Pomorskie	0,49225234
Wielkopolskie	0,45503423
Świętokrzyskie	0,43280874
Łódzkie	0,36493479
Podlaskie	0,32811998
Kujawsko-Pomorskie	0,31076938
Małopolskie	0,20889673
Lubelskie	0,19820473
Mazowieckie	0,17024619
Warmińsko-Mazurskie	0,15574219
Podkarpackie	0,09825415

Na podstawie wyników uzyskanych podczas obliczeń, należy zauważyć, że najwyższy stopień rozwoju mają województwa opolskie oraz dolnośląskie, które charakteryzują się niskim procentowym udziałem osób bezrobotnych do 25 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych oraz niskim bezrobociem długotrwałym wśród młodzieży. Najniższą wartość TMR otrzymało województwo podkarpackie i warmińsko-mazurskie, m.in. z uwagi na niski wskaźnik zatrudnienia.

Regiony według wartości TMR

Rys. 2. Województwa według wartości TMR

Biorąc pod uwagę wartość TMR, województwa pogrupowano w cztery przedziały. Gdyby przedziały te były równe (0-0,25; 0,25-0,5; 0,5-0,75 oraz 0,75-1), to w ostatniej grupie znalazłoby się tylko województwo opolskie, stąd też zdecydowano się rozróżnić następujące przedziały:

- 0,0-0,2 (warmińsko-mazurskie, mazowieckie, lubelskie, podkarpackie);
- 0,2-0,4 (kujawsko-pomorskie, łódzkie, podlaskie, małopolskie);
- 0,4-0,6 (zachodniopomorskie, pomorskie, lubuskie, wielkopolskie, śląskie, świętokrzyskie);
- 0,6-1,0 (dolnośląskie, opolskie).

Na podstawie powyższych rozważań, nie można zgodzić się z hipotezą o negatywnej odrębności (pomorskie, zachodniopomorskie, lubuskie, wielkopolskie, śląskie, świętokrzyskie) województwa warmińsko-mazurskiego oraz z hipotezą mówiącą o istnieniu jednorodnego obiektu Polski Wschodniej.

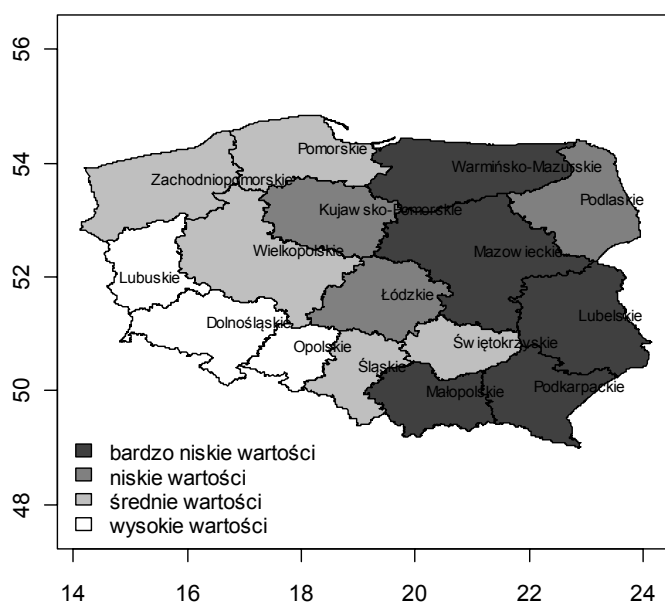
Kolejne grupowanie przeprowadzono wyznaczając wartość RTMR metodą trzech średnich. Zgodnie z tą metodą wyznacza się wartość przeciętną dla TMR, następnie określa się, które z województw otrzymały wartość powyżej, a które poniżej średniej. W uzyskanych w ten sposób dwóch grupach należy powtórzyć powyższy proces. Efektem tego są cztery grupy województw:

- bardzo niskie wartości (warmińsko-mazurskie, mazowieckie, lubelskie, podkarpackie, małopolskie);
- niskie wartości (kujawsko-pomorskie, łódzkie, podlaskie);
- średnie wartości (pomorskie, zachodniopomorskie, wielkopolskie, śląskie, świętokrzyskie);
- wysokie wartości (lubuskie, dolnośląskie, opolskie).

W przypadku tego grupowania również należy zauważyć pozycje województw opolskiego i dolnośląskiego, jak i niskie wartości rozwojowe województw podkarpackiego oraz warmińsko-mazurskiego.

Na podstawie powyższych danych, nie można przyjąć hipotezy o negatywnej odrębności województwa warmińsko-mazurskiego od innych regionów kraju. Podobnie w przypadku hipotezy o istnieniu jednolitego obiektu Polski Wschodniej. W tym wypadku najbardziej odbiega województwo świętokrzyskie. Grupowanie jest przedstawione na rys. 3.

Regiony według wartości RTMR

Rys. 3. Województwa według wartości RTMR

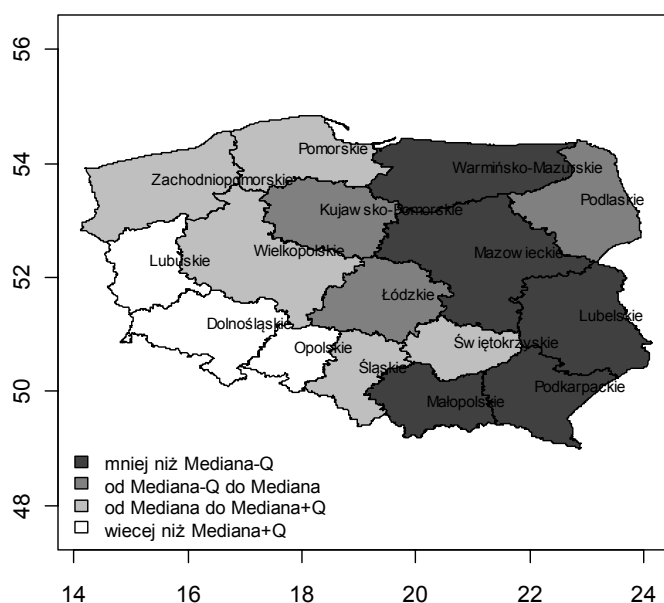

Kolejne grupowanie zostało przeprowadzone na podstawie przypisania poszczególnych województw do jednego z przedziałów, które powstały poprzez określenie dla wartości TMR mediany oraz odchylenia ćwiartkowego. Rozróżniono następujące przedziały:

- mniej niż Mediana-Q (mazowieckie, warmińsko-mazurskie, lubelskie, podkarpackie, małopolskie);
- od Mediana-Q do Mediana (kujawsko-pomorskie, łódzkie, podlaskie);
- od Mediana do Mediana+Q (zachodniopomorskie, pomorskie, wielkopolskie, śląskie, świętokrzyskie);
- więcej niż Mediana+Q (lubuskie, dolnośląskie, opolskie).

Na podstawie rys. 4. można zauważyć, że województwo warmińsko-mazurskie nie odbiega w negatywny sposób od pozostałych województw. Ponadto nie można rozróżnić jednolitego obiektu Polski Wschodniej.

Regiony według wartości TMR

Rys. 4. Regiony według wartości TMR

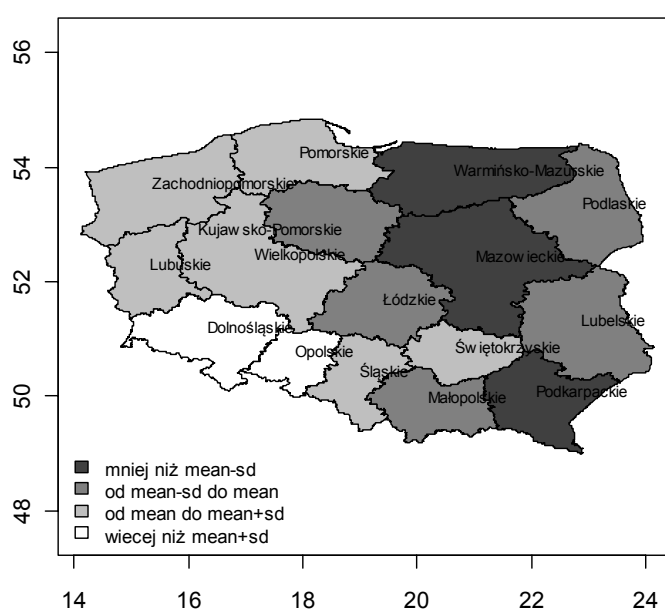
Ostatnie grupowanie polega na przypisaniu województwa do jednego z przedziałów powstałych w wyniku wyliczenia dla wartości TMR odchylenia standardowego oraz średniej. Otrzymano następujące przedziały:

- mniej niż mean-sd (mazowieckie, podkarpackie, warmińsko-mazurskie);

- od mean-sd do mean (kujawsko-pomorskie, łódzkie, małopolskie, podlaskie, lubelskie);
- od mean do mean+sd (zachodniopomorskie, pomorskie, lubuskie, wielkopolskie, śląskie, świętokrzyskie);
- więcej niż mean+sd (dolnośląskie, opolskie).

Powyższe grupowanie nie potwierdza również negatywnej odrębności województwa warmińsko-mazurskiego oraz nie wskazuje na istnienie jednolitego obrazu Polski Wschodniej.

Rozmieszczenie wartości zmiennej TMR

Rys. 5. Rozmieszczenie wartości zmiennej TMR

Dwa powyższe grupowania potwierdziły pozytywną dominację województw opolskiego i dolnośląskiego, natomiast w najgorszej sytuacji znalazły się województwa mazowieckie, warmińsko-mazurskie oraz podkarpackie.

Ostatnim etapem w badaniu sytuacji osób młodych na rynku pracy w Polsce jest grupowanie metodą Warda oraz metodą najbliższego sąsiedztwa. W tym celu wyznaczono macierz odległości euklidesowych (tab. 4).

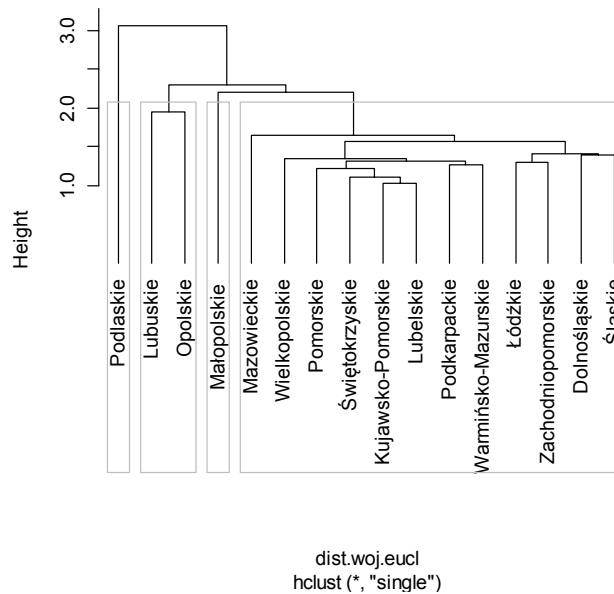
Tabela 4

Macierz odległości euklidesowych oraz odległość minimalna

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
2	3,09														
3	3,61	1,04													
4	2,57	3,55	3,79												
5	1,95	1,57	2,22	3,04											
6	4,13	2,38	2,2	4,65	3,34										
7	3,09	1,64	2,64	4,21	1,77	3,26									
8	3,37	3,98	4,45	1,95	3,69	4,67	4,23								
9	3,91	2,21	1,31	4,13	2,87	2,77	3,7	5,18							
10	5,03	3,57	3,63	4,0	3,98	5,59	4,36	4,93	4,12						
11	2,71	1,49	2,23	2,9	2,06	2,77	1,9	2,97	3,25	3,76					
12	1,39	3,28	3,87	3,12	2,68	3,81	3,12	3,4	4,32	5,54	2,46				
13	2,97	1,11	1,53	2,65	1,81	2,84	2,27	3,09	2,56	3,06	1,22	3,22			
14	2,79	1,76	1,36	2,98	1,9	2,76	3,13	4,06	1,28	3,85	2,5	3,36	1,79		
15	3,39	2,43	2,96	3,76	3,17	2,57	2,64	3,5	3,87	4,81	1,34	2,58	2,39	3,35	
16	1,4	2,49	2,79	2,29	1,31	3,73	2,99	3,34	3,01	4,36	2,64	2,52	2,3	1,8	3,64
MIN=		1,036574													

Po wyznaczeniu powyższej macierzy, należy przejść do grupowania metodą najbliższego sąsiedztwa (single). Otrzymano następujący dendrogram (rys. 6).

metoda single, odległość euklidesowa

Rys. 6. Dendrogram – grupowanie metodą najbliższego sąsiedztwa

Przeprowadzone powyżej grupowanie dzieli województwa na cztery grupy, ich charakterystykę przedstawia tab. 5.

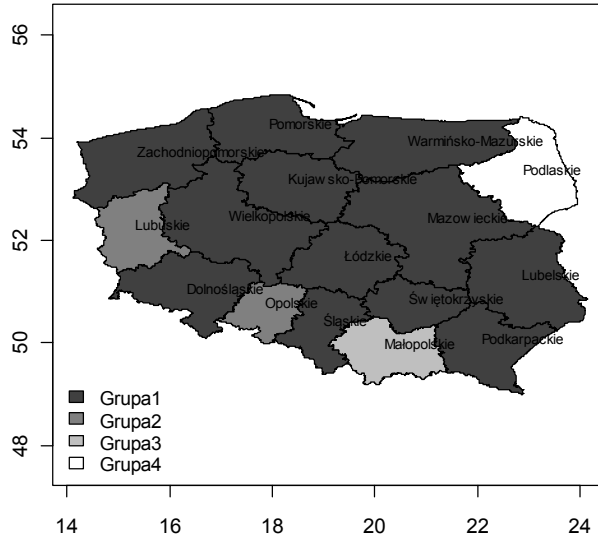
Tabela 5

Charakterystyka poszczególnych grup – Metoda single, odległość euklidesowa

Województwo	Wzrost/ spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych do 12 miesięcy od ukończenia nauki w porównaniu z poprzednim rokiem [%]	Wskaźnik zatrudnienia	Procentowy udział bezrobotnych do 25 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych	Liczba bezrobotnych zarejestrowanych	Bezrobotni pozostający bez pracy dłużej niż 6 miesięcy	TMR
GRUPA 1						
Zachodnio-pomorskie	-7,5	21,1	16,9	18977	35,6	0,355905
Pomorskie	1,9	27,4	20,6	23629	36,29	0,492252
Warmińsko-mazurskie	13,1	19,3	30,3	22993	37,79	0,155742
Wielkopolskie	-4,6	29,3	22,7	33641	33,72	0,455034
Kujawsko-pomorskie	3,2	24,3	20,6	30619	41,64	0,310769
Mazowieckie	7,0	28,1	18,2	49502	42,71	0,170246
Łódzkie	6,0	23,4	17,3	26197	39,60	0,364935
Dolnośląskie	-11	23,5	16,2	15442	31,94	0,658671
Śląskie	-1,8	26,4	17,4	35847	30,04	0,553449
Świętokrzyskie	1,3	24,6	20,8	18016	39,30	0,432809
Podkarpackie	4,8	17,5	22,7	22993	40,16	0,098254
Lubelskie	4,9	21,6	22,4	29310	42,03	0,198205
GRUPA 2						
Opolskie	-4,4	28,4	18,7	9689	32,21	0,763748
Lubuskie	0,9	23,1	18,3	11115	31,64	0,573959
GRUPA 3						
Małopolskie	-0,4	24,0	24,6	39722	38,61	0,208897
GRUPA 4						
Podlaskie	0,2	23,1	21,2	14550	43,48	0,32812

Powyższe charakterystyki wskazują na dużą różnorodność badanych statystyk. Nie można jednoznacznie stwierdzić, który z mierników miał największy wpływ na powyższe wyniki. Można również zaobserwować, że negatywnie zostało rozróżnione województwo podlaskie. Widać, że w tym przypadku mamy do czynienia z regionem, gdzie odnotowano największy procentowy udział osób bezrobotnych powyżej 6 miesięcy. Grupowanie przedstawiono na rys. 7.

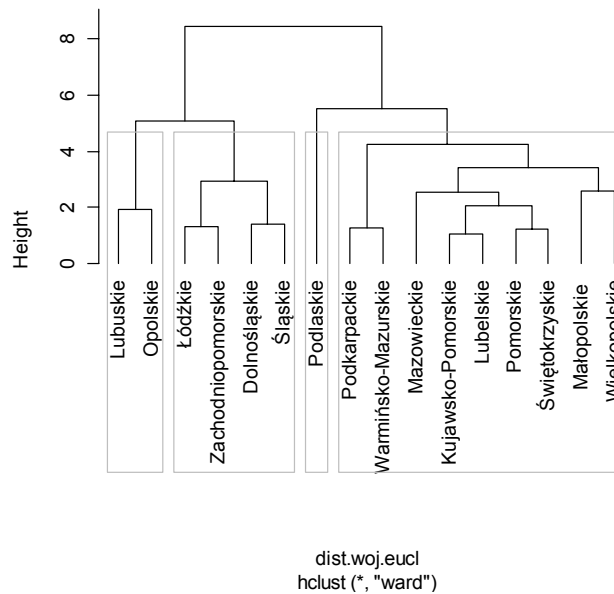
Grupowanie metodą najbliższego sąsiedztwa

Rys. 7. Grupowanie metodą najbliższego sąsiedztwa

Kolejny i zarazem ostatni rodzaj grupowania w przeprowadzonej analizie to grupowanie metodą Warda. Uzyskano następujący dendrogram (rys. 8).

metoda Warda, odległość euklidesowa

Rys. 8. Dendrogram – metoda Warda

Na podstawie powyższego grupowania otrzymano cztery grupy województw, których charakterystyki przedstawia tab. 6.

Tabela 6

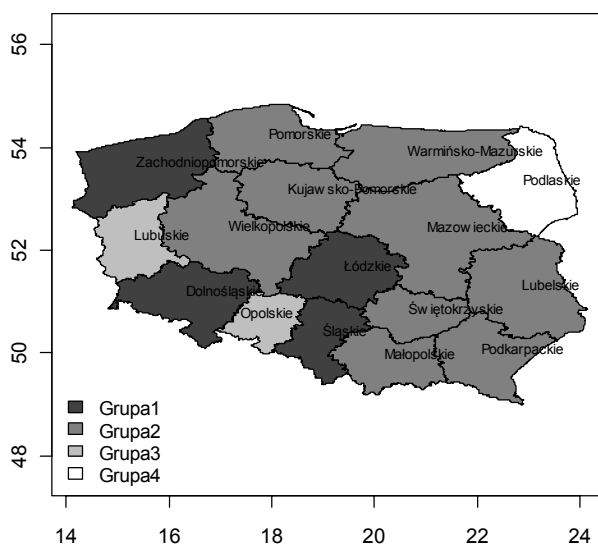
Charakterystyka poszczególnych grup – metoda Warda

Województwo	Wzrost/ spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych do 12 miesięcy od ukończenia nauki w porównaniu z poprzednim rokiem [%]	Wskaźnik zatrudnienia	Procentowy udział bezrobotnych do 25 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych	Liczba bezrobotnych zarejestrowanych	Bezrobotni pozostający bez pracy dłużej niż 6 miesięcy	TMR
GRUPA 1						
Łódzkie	6,0	23,4	17,3	26197	39,60	0,364935
Dolnośląskie	-11	23,5	16,2	15442	31,94	0,658671
Śląskie	-1,8	26,4	17,4	35847	30,04	0,553449
Zachodnio-pomorskie	-7,5	21,1	16,9	18977	35,6	0,355905
GRUPA 2						
Lubelskie	4,9	21,6	22,4	29310	42,03	0,198205
Pomorskie	1,9	27,4	20,6	23629	36,29	0,492252
Warmińsko-mazurskie	13,1	19,3	30,3	22993	37,79	0,155742
Wielkopolskie	-4,6	29,3	22,7	33641	33,72	0,455034
Kujawsko-pomorskie	3,2	24,3	20,6	30619	41,64	0,310769
Mazowieckie	7,0	28,1	18,2	49502	42,71	0,170246
Świętokrzyskie	1,3	24,6	20,8	18016	39,30	0,432809
Podkarpackie	4,8	17,5	22,7	22993	40,16	0,098254
Małopolskie	-0,4	24,0	24,6	39722	38,61	0,208897
GRUPA 3						
Opolskie	-4,4	28,4	18,7	9689	32,21	0,763748
Lubuskie	0,9	23,1	18,3	11115	31,64	0,573959
GRUPA 4						
Podlaskie	0,2	23,1	21,2	14550	43,48	0,32812

Powyższa tabela wskazuje na to, że pierwsza z grup charakteryzuje się najniższymi wartościami procentowego udziału osób bezrobotnych do 25 roku życia w ogólnej liczbie osób bezrobotnych. Ponadto wyróżnia się spadkiem liczby osób zarejestrowanych do 12 miesięcy od ukończenia nauki (wyjątek stanowi województwo łódzkie). W przypadku ostatniej grupy, kolejny raz mamy do czynienia z wysokim udziałem osób bezrobotnych powyżej 6 miesięcy – województwo podlaskie. Należy jednak pamiętać, że wyróżniające się składniki są tylko

częścią całego grupowania, co oznacza, że wpływ na wynik mają także pozostałe miary. Powyższe grupowanie zaprezentowano na rys. 9.

Grupowanie metodą Warda

Rys. 9. Grupowanie metodą Warda

Na podstawie grupowania metodą najbliższego sąsiedztwa oraz metodą Warda można zauważyć, iż hipotezy o negatywnej odrębności województwa warmińsko-mazurskiego oraz o istnieniu jednorodnego obiektu Polski Wschodniej nie znalazły potwierdzenia.

Podsumowanie

Bezrobocie młodzieży stanowi jeden z podstawowych problemów rynku pracy, z jakim muszą się zmierzyć obecne władze. Uznanie osób do 25 roku życia za jedną z grup znajdującą się w szczególnej sytuacji na rynku pracy zwiększa ich szanse na znalezienie zatrudnienia. Dzieje się tak, ponieważ osoby te mają dostęp do instrumentów aktywnej polityki rynku pracy, takich jak staż, czy szkolenia zawodowe.

W artykule przeprowadzono badanie stopnia rozwoju poszczególnych województw pod względem sytuacji młodzieży na lokalnych rynkach pracy. Z analiz wynika, że największym stopniem rozwoju w badanym obszarze charakteryzują się województwa opolskie oraz dolnośląskie, natomiast negatywnie wyróżniają się województwa podkarpackie oraz warmińsko-mazurskie. Przeprowadzone grupowania

nie potwierdziły postawionych wcześniej hipotez o negatywnej odrębności województwa warmińsko-mazurskiego w porównaniu z pozostałymi regionami oraz istnienia jednorodnego obiektu Polski Wschodniej.

Badane zagadnienie ma jeszcze wiele niewiadomych, należy uaktualniać przeprowadzane wcześniej badania z zakresu przyczyn bezrobocia ludzi młodych, ich subiektywnej oceny na znalezienie zatrudnienia, czy też aktywności młodzieży na rynku pracy.

Literatura

Przedsiębiorczość młodzieży: szanse, bariery, perspektywy. Red. J. Merski, K. Piotrkowski. WSE, Warszawa 2003.

Sytuacja młodzieży na rynku pracy w wybranych krajach Europy Środkowej i Wschodniej. Red. M. Szyłko-Skoczny. Dom Wydawniczy ELIPSA, Warszawa 1998.

Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 r. Dz.U. 2004, nr 99, poz. 1001 z późn. zm.

Wojdyło-Preisner M.: Profilowanie bezrobotnych jako metoda przeciwdziałania długookresowemu bezrobociu. Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2009.

YOUTH UNEMPLOYMENT IN POLAND

Summary

This paper concerns the problem of young people on the labor market in Poland. People under 25 years, in accordance with the Act on employment promotion and labor market institutions dated. 20 April 2004, are one of the groups of people in a specific situation on the labor market. Therefore, this issue should be studied in theory and in practice.

Intent of this article is describe the situation in the surveyed area. Because of that author presented statistics from the Central Statistical Office and the reports of the Ministry of Labour and Social Policy. Author used many of literature, f. e., edited by Małgorzata Szyłko-Skoczny pt. „Sytuacja młodzieży na rynku pracy w wybranych krajach Europy Środkowej i Wschodniej: raport z badań dla MOP”.

The article suggests that there is a problem with finding work for young people. This is mainly due to lack of experience, and to adapt to the conditions in the local labor market.